

De rector Han van Krieken (Radboud Universiteit Nijmegen) stapt op na klachten: Symptomatisch voor een problematische manier om met klachten om te gaan

Jan Bergstra/Marcus Düwell

Dit is onze derde blog over de recente ontwikkelingen bij de RUN.

Het opstappen van een bestuurder kan ofwel als een manier worden gezien om het object van onrust uit de publiciteit te halen ofwel als een manier om verantwoordelijkheid te nemen. Het lijkt ons vanuit principiële redenen onmogelijk om het opstappen van rector Han van Krieken als het nemen van verantwoordelijkheid te begrijpen. Daarvoor moet men de mogelijke interpretaties van de situatie analyseren:

Optie 1: In 2018 werd het oordeel van de commissie door CvB en RvT besproken, en de reactie in de richting van Han van Krieken werd vastgesteld. Toen stelde men tevens vast dat van Krieken zich aan ‘seksuele intimidatie’ had schuldig gemaakt maar dat een waarschuwing de passende maatregel was en dat hij als rector aan kon blijven. Als degenen die toen dit besluit hebben genomen (CvB/RvT) van mening zijn, dat het besluit adequaat was, dan kunnen en moeten zij dit besluit gewoonweg inhoudelijk verdedigen. Wij kunnen ons zeker voorstellen dat de ‘overschrijding’ gemaakt door van Krieken toen niet als een belemmering werd gezien voor diens functioneren. Het maken van excuses is bovendien ook geen lege formule, want wie een fout maakt, kan excuses aanbieden, ook een rector. In elk geval is dat dan nu geen reden voor het opstappen maar een reden voor het naar voren komen van degenen die het besluit toen hebben genomen.

Optie 2: Was de genoemde vaststelling in 2018 onjuist of tenminste sterk betwistbaar, dan heeft van Krieken daar zelf part nog deel aan gehad. Het zijn veeleer anderen dan hijzelf die destijds een fout hebben gemaakt. En die fout zou dan nu tot andere consequenties moeten leiden dan het opstappen van Han van Krieken. Degenen die een fout hebben gemaakt kunnen hun verantwoordelijkheid via het opstappen van de Rector ontlopen. En allen die nu denken dat de fout van van Krieken zo zwaar weegt dat hij terecht is opgestapt zouden dan ook moeten eisen dat allen moeten opstappen die toen het verkeerde besluit hebben genomen.

Optie 3: De ratio achter het opstappen is minder het besluit dat er toen werd genomen maar de geheimhouding die daarop volgde. Immers zijn er aanwijzingen dat men naast het uit de documentatie houden van deze klacht, ook de medezeggenschap als representant van de academische gemeenschap destijds niet over deze affaire heeft geïnformeerd. Maar ook in dit geval ligt de verantwoordelijkheid daarvoor primair niet bij de rector maar bij degenen die ervoor hebben gekozen het zo aan te pakken en zij zouden de consequenties daaruit ook moeten trekken.

Wij menen uitdrukkelijk niet dat een universitaire rector bijzonder scherp moet worden behandeld vanwege de voorbeeldfunctie. Ook iemand in een hoge functie kan fouten maken en niet bij elk fout moet iemand opstappen. De twee voormalige decanen Buydens en van Mulkens hebben gelijk als zij constateren dat het moeilijk zal worden in de toekomst bestuurders te vinden als een bestuurder ‘vogelvrij’ wordt (<https://www.voxweb.nl/nieuws/oud-decanen-over-intimidatie-zaak-rector-we-begrijpen-niet-waarom-de-openbaarheid-is-opgezocht>). Het is wel jammer dat toen Tim Hofmann op in onze beleving volstrekt onaanvaardbare wijze een staflid van de RUN publiek vogelvrij verklaarde het aan de evident noodzakelijke steun vanuit de RUN voor dat staflid ontbrak.

Maar de instemming van beide decanen ermee om in zulke persoonsvertrouwelijke kwesties vergaande geheimhouding te betrachten waarbij zelfs de medezeggenschap er buiten gehouden wordt, spreekt niet vanzelf.

E.e.a. leidt ertoe dat geen adequate en principiële discussie meer mogelijk is of de juiste beslissingen worden genomen. Zulke beslissingen zouden tenminste op de basis van faire procedures en duidelijke normatieve kaders moeten worden genomen. Maar in Nijmegen (zoals aan andere universiteiten ook) zien wij gevallen waar het CvB met grote kracht de rechtspositie en reputatie van hun eigen personeelsleden hebben aangepakt, en die medewerkers is doorgaans niet de mogelijkheid gegund om de consequenties tot het opgeven van een specifieke rol te beperken – zoals dit in dit geval is gebeurd. Dat kan terecht zijn maar dan zou het besluit uit 2018 t.a.v. rector van Krieken thans ook verdedigd moeten worden. Het gaat om het nemen van verantwoordelijkheid voor besluiten door degenen die ze hebben genomen. Dat de medezeggenschap in Nijmegen (zie <https://www.voxweb.nl/nieuws/medezeggenschap-pleit-voor-culturomslag-na-aftreden-rector-han-van-krieken>) het aftreden van de rector als goede eerste stap ziet, kunnen wij niet goed begrijpen. Het enige argument kan in de geheimhouding liggen, maar om van Krieken voor de geheimhouding zelf aansprakelijk te stellen is curieus. Het is kennelijk het feit van de geheimhouding en niet zozeer de schuldtoewijzing daarvan dat hier ter zake doet volgens de medezeggenschap. Maar als de medezeggenschap de geheimhouding als centraal probleem beschouwd, doet zich het volgende probleem voor: (1) de geheimhouding in het verleden wordt als zo problematisch gezien dat op grond ervan de legitimiteit van het betreffende rectoraat in het geding was, en (2) men accepteert dat de rector door zijn opstappen om zo te zeggen een collectieve schuld van CvB en RvT op zich neemt, waarbij (3) de andere, huidige en voormalige, leden van CvB en RvT uit de wind worden gehouden.

Jan Bergstra is theoretisch informaticus. Marcus Düwell was vele jaren als hoogleraar wijsgerige ethiek verbonden aan de Universiteit Utrecht en leert nu aan de TU Darmstadt (Duitsland). Samen werken zij aan het ontwikkelen van een 'theorie van beschuldigingen' (zie: accusationtheory.com).